

ШўМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 2-шо (130) №, 2024 ий февраль

Йошкар-Ола ден Марий Элын Высокопреосвященнейший митрополитше Иоаннын благословитлымыже почеш

ЮМЫМ ВАШЛИЙМЕ ПАЙРЕМ

Таче латкок кугу пайрем кокла гыч иктыже – Господьым Вашлийме кече. Тиде кечын ме шонго Симеонын да ончык ужын каласыше Аннан храм воктене Господь дене вашлиймыштым шарнена. Но тиде кече садак Юмын Аван пайремжылан шотлалтеш. Икымше эрге азам иудей-влак шке йўлашт почеш 40 кече эртымеке Господьлан святитлаш Иерусалим храмыш конденыт. Тиде йўлам шукташ кажне еш могай-гынат надырым пуэн. Поянракышт ўшкыжым але тагам конденыт гын, нужнашт көгөрчен дене серлагеныт. Закон күштымым шукташ манын, Яндар Ёдыр Мария надырлан мом кертмыжым, кок көгөрченым, пуэн да Шке Эргыжым Юмылан святитлен.

Тошто Сугынь годсо курымлаште, Христос шочмо деч кумшўдө ий наре ончык, Библийым еврей йылме гыч грек йылмыш кусареныт. Тидым 70 кусарыше шуктен, нунын коклаште чын илыше Симеонат лийын. «Теве Яндар Ёдыр нелемеш да Эргым ышта» манын, пророк Исаиан каласыме мутшым лудмеке, Симеон öрын да кокытеланен колтен. Öрыктарыше мутым тудо пўчкын лукнеже улмаш, но Юмын куатше тудым чарен да шижтарен: «Мо лийшашлан тый ўшанен отыл, ынде тидын шукталтмыжым ужмешкет от коло».

Черкын моло пайремже коклаште Господьым Вашлийме кече поснак ойыртегалтеш, вет тудым пеш шукертак пайремлаш тўнгалыныт. Тидын нерген IV курымышто илыше кугу святитель-влакын туныктен ойлымышт аралалтын. Господьым Вашлийме кече нерген Мефодий Патарский, Кирилл Иерусалимский, Григорий Богослов, Григорий Нисский, Иоанн Златоуст каласен коденыт. А VI курым годсек тиде кечым поснак пагален пайремлат. Тунам Антихийыште мланде чытырналтмаш лийын, Византийысе кундемыште мор чер шарлен, кажне кечын тўжем дене ег колен. Император Юстиниан күштен каласен: «Господьым да Юмым Шочыктышо Эн Святой Авам Вашлийме кечын ырес дене кошташ!» Кугу Крестный ход деч вара мор чер

чынжымак чарнен. Тидыже адак шонго Симеонын каласымыжым пенгыдемда: «Тыге шукуштын шўмеш шылтыме шонымашышт почылтеш». Шуко егын чон корштымыжо, оранымыже почылтмо да пареммыже дене тиде пайрем черке историйыштат пенгыдын негызлалт кодын. Тидым шарнен, меат шкенам нерген шоналтышаш улына. Меже кушто улына? Христос пелен кынелше-влак коклаште але Тудын нерген ўчашыше-влак коклаште? Тыгай кугу орлык гоч эртыше Юмын Ава мемнан ойгинам да чон корштымынам ужын кертеш да мыланна полша манын, ме чынак ўшанена мо? Господьым Вашлийме кече нерген да Юмын Аван подвигше нерген шарнымашна священный лийже, вет тидлан көра Тудо мемнан верч Йодын шогышо да Кумалше лийын. Аминь.

Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кирилл, 2011 ий, 15 февраль

Ожно еврей-шамычын Египетысе кул илыш деч утлаш ямдылалтмышт годым тусо фараон нуным колташ тореш лийын. Тунам Юмо Египетысе калыклан лу түрлө орлыкым колтен.

Пытартыш орлыкшо эн неле лийын – чыла ешысе икымше шочшым ик йүдыштө пытарен. Еврей йоча-шамычым арален кодаш манын, кажне ешыште шорык пачам шүшкылаш да пача вүрым омса янакын тўжвал могырышкыжо шўраш кўштен. Йоча-шамычым пуштедаш колтымо суксо нуным эртен кайыже манын, тыге ыштеныт. Еврей-шамыч йүдвошт мален огытыл, эр марте пача шылым шергинде да кочо шудо дене пырля кочкын пытареныт, корныш тарванымым изин-кугун вученыт. Тиде кечым ончыкыжым Пасхе але Кугече манын палемдаш тўнгалыныт.

Египет гыч кайымышт годым Юмо нунын шочшыштым арален кодымым шарнышт манын, Господьын Законжо почеш еврей ешысе кажне икымше эрге Юмынлан шотлалтеш улмаш. Икымше эрге азам 40-ше кечын храмыш конденыт да Юмо деч сулен налыныт: надыр семын йўлалтен пуаш поянрак еш икияш тагам конден, а нужнаракше – кок кедым але кок көгөрченым. Шочшым Юмо пуымым пален, Тудлан тыге таум ыштеныт.

Ты законом шуктен, Юмын Ава надырлан кок самырык көгөрченым конден. Кажне самырык ава храмыш пурымо деч ончыч эрнымаш йўлам эртышаш улмаш. Юмын Эргым яндарын шочыктымыж дене святитлалтше Мариялан тыгай эрыкталтмаш кўлын огыл гынат, ончыч Тудо капка воктене ўгышын вучен шоген. Кондымо надыржым священникын йўлалтымежыже, Шке ешыж дене храмыш пурен.

Святой Шўлыш тиде кечын шонго Симеонлан храмыш толаш шижтарен. Ты шонгыен Святой Возымашым грек йылмыш кусарыше 72 толмач гыч иктыже улмаш. Пророкын «Теве Ыдыр нелемеш да Эргым ышта» манын каласымыжым лудмеке, тудо «Ыдыр» мутым «Самырык ўдырамаш» манын

кусарынеже улмаш, но суксо толын, тыге возаш чарен да «Тидым ужмешкет, от коло» манын. Сандене Симеон кумшўдө ий наре илен, сўрымө шукталттым вучен, чот ноен. Вучен шуктымыжым пален, тудо Поро Пўрымашан Мария Ыдырын кидше гыч Иисус Христосым налын да Юмым моктен каласен: «Ынде, Господь, шомакетым шуктен, шке тарзетым тыныслык дене колтет: мыйын шинчам Тыйын пуымо утарымашым ужо, тудым Тый чыла калык ончылно ямдыленат. Тудо чын Юмым палыдыме-влаккан чыным почшо волгыдо, тыйын Израиль калыкетлан чап лиеш».

Иисус нерген тыге ойлымыжлан Иосиф ден Азан Аваже чот ўрыныт. Симеон нуным благословитлен, а Азан Мария Аважлан каласен: «Теве Тудлан көра Израильыште шуко ег камвочшаш да шуко ег кынешаш. Тудо ўчашымашлан амал лиеш. Тыге шукыштын шўмеш шылтыме шонымашышт почылтеш. Тыйынат чонет вошт керде эрта».

Ты храмыште тунам эше Асир тукым гыч Фануилын Анна лўман пророк ўдыржө лийын. Марлан кайымежыже, Анна шым ий марийже дене илен, вара, кандашле ныл ийым темымешкыже, тулык вате илышым ужын. Йўдшө-кечыже кумалын, пўтым кучен, Юмылан служитлен, храм пелен ылыше ты шонго ўдырамаш святой еш деке лишемын, Юмым моктен, Иерусалимыште Юмын утарымыжым вучышо-влаккан Иисус нерген каласкален.

Эрналтмаш законом шуктымеке, святой еш Назаретыш каен. Иисус Христосым тиде кечын храмыште пророк семын вашлиймыжым шарнен, шонго Симеоным Богоприимец манын лўмденыт, а храм пелен кумалын ылыше Анна Пророчицым преподобный старице маныныт.

Господь Иисус Христосым Вашлийме кече Черкын 12 кугу пайремже коклаш пура. Тудым 2/15 февральыште палемдат, а эрлашыжым Симеон Богоприимец ден Анна Пророчицым пагален шарнат.

«РОШТО ШҰДЫР» ФЕСТИВАЛЬ

10 январьыште Йошкар-Оласе Православий рӯдерыште йоча усталык коллектив-влакын «Рошто шұдыр» фестивалышт лийын!

Тудым Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоаннын сугыньлымыж почеш Йошкар-Оласе епархийын самырык-влак дене пашам ыштыше пӧлкаж ден Республикысе руш тӱвыра рӯдер эртареныт.

Йошкар-Ола воктенысе благочиний гыч фестивалыш Советский посёлкысо Росий мландыште чапландаралт волгалтше чыла святой-влак лӱмеш черке пеленысе (вуйлатыше – регент И.Л. Остапенко), Ушнур селасе Святой апостол-влак Петр ден Павел лӱмеш черке пеленысе (вуйлатыше – регент Т.И. Михайлова), Алексеевский посёлкысо Серафим Саровский лӱмеш черке пеленысе (вуйлатыше – регент Н.А. Решетникова) Рушарня школ-влакын тунемшышт ушненыт. Кажне участник митрополит Иоаннын кидпалыжым пыштыман Диплом дене палемдалтын.

Кечывал деч вара йоча-влак владыкым волгыдо пайрем дене саламлаш Епархиальный управленийыш миеныт. Юмо Азан Шочмыжым чапландарен, колядке ден мурым муреныт, почеламутым лудыныт. Изи унаже-влаклан митрополит Иоанн тамле пӧлекым пуэден.

ЎШНУР ЧЕРКЫШТЕ

Рошто пайрем... Черкыште лампадке ден сорта-влак йўлат. Эр гычак черкыш прихожан-влак чумыргат, языкым касараш да Пырчесым подылаш ямдылалтыныт. Черке калык дене темеш. Чыланыштын шўм-чоныштышт палыдыме кугу куан озалана.

Рошто кумалмаш эн тўн христиан пайремлан шотлалтеш. Калык тиде ойыртмалтше шўлыш дене авалтеш, эсогыл черкыш шуэн коштшо-влакынат чонышт йывыртен чўчка. Христосын Шочмыжо куаным пайлаш черкыш Ўшнур гыч веле огыл, лишыл ялла ден селала гычат вашкеныт. Шукышт ешге толыныт.

Рошто – тиде поро пашам шуктым, волгыдо куан дене родо-тукумым, йолташ-влакым вашлийме жап. Пайрем дене, пагалыме иза-шольо, акашўжар-влак!

Рушарня школыш коштшо йоча ден храмын клиросыштыже мурышо-влак Рошто концертым ончыктеныт.

Прихожан-шамыч нуным мочол куанен колыштыныт! А декабрьште храмыште «Рошто модыш» конкурс уверталтын ыле. Христос Юмын Шочмо кечыже лўмеш черкын настоятельже ден пелашыже чыла участниклан пўлекым да Таумутым кучыктеныт. Йоча-влакын тыршымышт денак храмым сўрастарыме.

Пайрем Литургийште мемнан дене пырля СВО-што улшо сарзе-влакын ача-авашт, ватышт ден йочашт кумалыныт. Салтак-влакын ешыштан (нунын чытышыштан, кумал илымыштан да йўраты-машыштан) моткочак сайым ыштыме шуын. Тыште мыланна Советский район администрацийын пашаенже-влак полшеныт. Салтакна-влакын тыршымына шерге, да нунын верч кумалмына нуно шижыт.

СВО-што икымше кече гычак улшо землякнан йўкан серышыжым колыштна: «Святой апостол-влак Петр ден Павел лўмеш черкын шергакан

прихожанже-влак. Уло шўм-чон дене ме, СВО-што улшо-влак, тендам У ий пайрем да Христосын Шочмо кечыж дене саламлена. Палена, таче черкыште лишыл егна-влак улыт. Еш – тиде мемнан пенгыде энгертышна. Шерге пўрєнда-влакын Шочмо эл ончылно ике порысыштым шуктым жапыште те йўдшў-кечыже вучен иледа. Вучаш моткоч неле. Тиде нелым сенгаш тыланда кўргў куат да кумалмыда полшат. Ме неле жапыште кеч-кунамат тыланда полшаш ямде улына. Тачысе йўн дене пайдаланен, Советский районын администрацийжылан маскировочный сеткым, меж носким колтымыштан таум каласена, вет кызыт пеш йўштў. Шергаканна-влак, шарныза: тендан кумалмыда мыланна пеш кўлешан. Чыладам Юмо аралыже!»

Салтак-влак лўм дене пайрем дене саламлен, ача-аваштан, пелашыштан, йочаштан пўлекым кучыктым.

Рошто пайрем калыкым чумырен да еш-влакым эшеат лишемден.

**Татьяна МИХАЙЛОВА,
Советский район**

ЭН КУАНЛЕ ПАЙРЕМ

Рошто – эн куанле, йоратыме пайрем. Вет тиде кечын Юмо айдемым тамык гыч утарашлан ты тўнаш толын.

Кеч кугыенгын, кеч йочан чоныштыжо тудо ала-могай у шонымашым шочыкта, сай илышлан ўшаным ылыжта. Тиде волгыдо кумылым мемнан деч иктат шупшын налын ок керт. Вет пеленна – Юмо.

Утларак куаным ме ты пайремым вучымо да тудлан ямдылалтме годым шижына. Сотнур школын 3-шо ден 4-ше класслаштыже тунемше-влак изирак йоча-влаклан Рошто пайремым ямдылаш келшышт: муро, почеламут-влакым тунемыч, сўрет выставкым ямдылышт...

7 январь кече йўштō ыле гынат, Игорь ачан йўдым эртарыме Литургий деч вара Сотнур селасе Святой Троице лўмеш черкыш куан кумылан ятыр ег толын. Эрденак пайремлан ямдылалтме паша шолаш тўнале: кō вўдым нумалеш, кō пум пурта (трапезныйыште кочкышым конгаш кўктат), кō пайрем ўстелым пога. Икмыняр жап гыч йоча-влак погынен шуыч...

Рошто пайремлан пōлеклалтше тропарь деч вара Игорь ача чылаштым пайрем дене саламлыш да ешарыш: *«Юмын шочмыжлан кок тўжем утла ий эртен гынат, Тудо эре мемнан шўмыштō ила. Тудын дене ме молитва гоч мутланен, чоннам почын кертына. Садлан Юмылан кеч неле, кеч куан татыште «Тау» мутым ойлаш мондыман огыл».*

Ончаш толшо-влакым онгай сценке-влак гоч Рошто пайремын историйже дене палдарышна, кугыен-влак дене пырля мурым мурышна.

Викториныш йоча-влакын ача-аваштат ушнышт. Пайрем саламлымашан колядке-влак дене 3-шо класс куандарыш. Игорь ачан пелашыже ден ўдыржō-влак «Мо тыгай Рошто» сценкым устан модын ончыктышт.

Икманаш, пайрем пеш поро шўлыш дене эртыш. Мучаште батюшкан благословитлымыж почеш Лумўдыр (Марианна Петрова) ден Йўштō Кугыза (туныктышо В.А. Александрова) шере пōлекым кучыктышт да трапезныйыш пагален ўжыч.

Тыгай пайремым эртарен колташ полшымыштлан Сотнур школын туныктышыжо-влак В.А. Александрова ден В.П. Покровскаялан, Рушарня школын туныктышыжо О.Е. Миловидовалан, прихожан-влак В.И. Рыбаковалан, А.Г. Васильевалан, Л.М. Сапаевалан, черкыште тыршыше В.В. Ивановалан, З.П. Алексеевалан, Г.А. Григорьевалан кугу таум ойлена.

А.Е. ЧЕРНОВА,
Сотнур школын туныктышыжо

ШЎМ-ЧОНЫМАТ, КАПКЫЛЫМАТ ШУАРЕНА

Морко районысо Христос Шочмо лўмеш Арын черке ий еда, Роштолан пōлеклен, ече дене тагасымашым эртра.

Тений тушко Морко ден Волжск районла гыч 37 ечызе ушнен. Нунын дене пырля священник-влак: Арын черкын настоятельже протоиерей Николай Чузаев ден Шиньша селасе Юмын Аван Казанский иконыжо лўмеш черкын настоятельже иерей Евгений Шамаев – ечыгорныш лектыныт, ик менге кужытым эртенят. «Кеч-могай ег – кеч изи, кеч кугу лийже – шкенжын кōргō шўм-чонжымат, капкылжымат шуарышаш», – маныт нуно.

Йўштō игечым шотыш налде, ечызе-влак 1 да 2,5 менгыш куржталыныт. Шке ийготыштышт Валериан Романов, Тамара Кузнецова, Олег Смирнов, Андрей Тимофеев, Анастасия Максимова, Кирилл Николаев, Марат Соловьев, Эвелина Соловьева, Егор Чапишев, Софико Русанова, Ярослав Михайлов, Нина Яковлева, Гавриил Александров сенышыш лектыныт.

Тиде кечынак Арыныште шахматым йоратыше-влак коклаште Роштолан пōлеклалтше турнир эртен. Сергей Дмитриев эн чолга лийын.

Тагасымашын чыла участникшым Николай ача, Арын школын директоржо Евгений Семенов да Морко районысо администрацийын тўвыра,

спорт да туризм пōлкажым вуйлатыше Вадим Иванов саламленыт. Пōлек ден дипломым кучыктеныт.

Пайрем кечым Коркатово селасе Рушарня школышто «Рошто куан» программе дене мучашленыт.

ШҰКШАН ПАТЫРЛЕ ЗАСТАВЕ – МОСКОШТО

Москосо ВДНХ-ште эртыше «Россий» тўнғамбал выставке-форумышто 16 январьште самырык-влаклан пӧлеклалтше арня тўналын. Ты арням «Марий Элын самырык тукумжо – духовно-нравственный да традиционный поянлык верч» интерактивный программе почын.

Марий Эл Республиклан верым 75-ше павильонышто ойырымо ыле. Тышке толшо уна-влаклан тўрлӧ мастер-класс ден интерактивный площадке-влакым У Торъял район Элембай села гыч мийыше «Шўкшан патырле заставе» рўдер ямдылен.

Калыкым туныктышо, тўвыра кўкшытым нӧлтышӧ да туризм пашаш ушышо ты рўдерлан негызым 2017 ийыште святой преподобномученик Андрей Критский лўмеш храмын настоятельже протоиерей Сергей Бажанов пыштен. Тудо тале организатор, шонен лукмо кеч-могай пашаштыже талантшым веле огыл, а калыкым, поснак йоча-влакым, йӧратымыжым, нунын верч тыршаш ямде улмыжым ончыкта. Тудлан шке ешыж ден прихожан-влак, тыгак районысо да верысе вуйлатыше-влак полшен шогат.

Моско калыклан патырле орын (крепостынь) пу макетшым погымо интерактив чот келшен. Каллиграфий йӧн дене возаш туныктымо мастер-классыште Сергей ача славян да марий возыктыш дене палдарен. Выставкыште ончыкташ тудо марий йылме дене лукмо У Сугынь ден Псалтирьым намиен. Самырык-влакым Марий Элын ойыртежже да поянлыкше дене палдареныт да кундемланна пӧлеклалтше открыткым сӧрастарымашке ушеныт. Руш национальный вургемын ойыртежым кучылтын, ватык гыч курчак-азам ямдылаш туныктеныт. Мастер-классыш шуко ен ушнен, шке кид дене ямдылыме открыкыштым але курчакыштым вараже кажныже пеленже нангаен.

Шўкшан эгер воктене верланыше Элембай селаште руш ден марий-влак келшен илат. Сандене Москошко намийыме выставке кок калыкын илыш йўлажым ончыктен. Кумылан ен-влак руш сарзын вургемжым чиеныт, саркуралжым кидыш кучен, фотош войзалтыныт. «Патыр-влак

дене Россий чаплана» интерактивный ончен, шочмо элнам чапландарыше ен-влак нерген шинчымашыштым пойдареныт. Тыгак марий калыкын сылне тўржӧ, нунын мом ончыктымышт да посна ешын тамгаже дене палыме лийыныт, пу онгаш сўретлаш тунемыныт. Йоча-шамычлан руш калык йомак негызеш ямдылыме модыш-влак пеш келшенит.

Йошкар-Ола ден Марий Элын епархийжым ыштымылан 30 ий темме лўмеш кодшо ийын Тимофей Евсеев лўмеш калыкле тоштерын пашаенже-влак «Марий Элыште Православийын историйже» манын лўмдымӧ пеш чапле баннер-влакым ямдыленыт ыле. Нунымат Москосо выставкыш намиеныт да тусо калыкым мемнан кундемын илыш ойыртежже дене палдареныт. Ушан-шотан самырык тукумым кушташ манын, кызыт Марий Элыштына мо ышталтме нерген видеоролик-шамычым кечыгут ончыктеныт.

Марий Элыште самырык-влак дене паша шотышто комитет,
Андрей Бажановын фотожо-влак

ШҰМ-ЧОНЫМ АРУН КУЧЫМАН

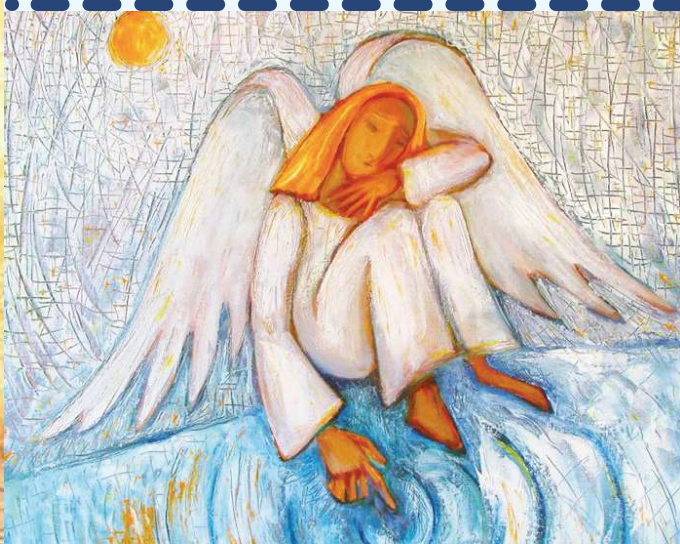
Святитель Лука Крымскийын кангашыже-влак:

* Арулыкым йоратыше-влак шке вургемыштымат яндарын кучат, лавыртен кертше ег деч вашкерак корангаш тыршат. Яндар огыл деч коранге ок лий: она коранг гын, шкеже лавыргена. Христиан-шамычлан шұмын яндарлыкшым тыгак аралыман, духовный лавыра дене темше ег деч жапыштыже корангман.

* Шотдымо койышан ег тұшкашке ида ушно. Нунын шакшышт тендан деке ынже пиж манын, нунын деч торащтырак лияш тыршыза. Поро койыш-шоктышан, яндар чонан-влак дене келшен илыза, нуно Юмо ончылно чын ыштыше улыт. Тыгайже пеш шагал улыт гынат, воктенна садак муаш лиеш. Шұмда дене нунын велыш савырныза.

* Святой яндар верыш коштса, күлеш-оккүлым йоратыше-влакын түрлө веселитлыме верышкышт ида кай. Тушто эн удажланат куанат да йывыртен кычкырат. Чонлан лүдыкшө вашлиймаш деч коранга! Сулыкыш пураш ўжшө ег деч лүдса.

* Духовный лавыра деч шкежат ода коранг да йочадамат тыгай деч ода арале гын, Юмо ончылно могай вашмутым пуэда?! Илышыште яндарлыкым погена гын, Юмын кугыжанышыш пураш ўшанна лиеш. Тўнян лавыраже дене шкеат ида амырге, тўнян шакшыж деч шочшыдам аралыза... Аминь.

Ўмыржө мучко шкеж нерген гына шонышо, шкаланже гына сайым ышташ төчышө ег, колымекыже, тамыкыш логалын. Ош тўняште тыге илымыжлан, ой, кузе өкынен, но вараш кодын. Тунам тудо йўдшө-кечыже Юмым сөрвалаш тўнгалын:

– Господь, проститле мыйым! Илымем годым шуко сулыкым ыштенам, но кызыт вашталтынам, ынде шкем нерген гына ом шоно, көргыштем ик пырче осалат кодын огыл! Тамык гыч утлаш полшо!

Тыге кумалмыж годым тудеке Суксо толын лектын:

– Куане, айдеме! Юмо тыйын сөрвалыметым колын, полшаш келшен. А тый чынак вашталтынат мо?

– Чынак, чынак, – вашешташ вашкен ойган ег.
– Йора тугеже, – каласен Суксо. – Ужат, тый декет шўртө вола? Тудын дене күзет – райыш логалат, тамыкысе орлык деч курымешлан утлет.

Айдеме моткочак куанен. Тамык ўмбалам кечалтше шўртө пырчим руалтен кучен да, уло

ЎШАН ШҰРТӨ

вийжым пыштен, күзаш тўнгалын. Но күзымыж семын шўртыжө койын вичкыжемын. Айдеме ўлыкыла ончал колтен, а тушто, шўртыш кержалтын, эше ятыр сулыкан ег, тамыкын тулжо деч утлаш төчен, почешыже күзен.

– Те мом ыштылыда?! – лүдмыж дене кычкырал колтен айдеме. – Кызытак волыза! Уке гын шўртө кўрлын кая, да мый уэш тамыкыш камвозам! Волыза, манам!!!

Тудо почешыжак күзышө еным йолжо дене чумен, тыге волтен шуаш төчен. Тиде жапыште шўртө чынак кўрлын, да чыланат мөнгеш тамыкыш волен возыныт.

– О Суксо, ужат, мом нине ыштышт! Юмылан каласе, тек мылам вес шўртым кудалта да тамык гыч луктеш.

– Уке, Юмо вес шўртым тетла ок пу, – вашештен Суксо.

– Кузе тыге? Вет шўртө весе-шамычлан көра кўрылтө.

– Уке, айдеме! Нунылан көра огыл, а лач тыйын шыгыр чонан улметлан көра кўрылтө. Тый моло-влак верчынат тургыжланет гын, Юмын мутшылан ўшанет гын, тиде шўртө кеч-могай вичкыж лиеш гынат, эсогыл тамыкыште улшо чыла сулыкан еным сенген кертеш ыле. А тый адакат шке нергенет гына шонышыч. Уке, тый вашталтын отыл, илымет годым могай лийынат – тугаяк кодынат! Сандене шўртө тыйын осал нелытетым нумал ыш керт, кўрылтө!

Чанга, шыгыр чонан, шкеж нерген гына шонышо ег нигунам сенымашке ок шу. Поянлыкым поген ситара гынат, чонжо тудын яра кодеш. А кө эре весылан йоратымаш дене полша, тудо шұмышкыжө кава гыч поянлыкым пога, чын айдеме лиеш.

Румын йылме гыч Зинаида ПЕЙКОВА кусарен

Оптине пустыньысе Юмылан йӧрышӧ 14 старец кокла гыч монах Анатолий Зерцаловым тений ойыртемынак пагален шарнаш кок амал уло: вет вес тӱняш кайымыжлан 25 январь/7 февральыште 130 ий темеш, а 6/19 мартыште – шочмыжлан 200 ий.

Тудын Моисей ачаже Калужский губерний Бобыли селаште диаконлан служитлен, эргыжым святой Алексий лӱмеш тынеш пуртен да вич ияшымак лудаш туныктен. Ачаж ден пырля черкыш кошташ йӧратыше рвезе Псалтирь ден Часословым изинекак лудын.

Алексей весела да пеш поро лийын, мо улыжым вес йоча-влаклан кумылын пуэден. Кандаш ияш улмыж годым ача-аваже тудым Боровской духовный училищыш тунемаш пуэныт. Ныл ий гыч Калуго олесе семинарийыште тунемаш тӱналын. Тазалыкше начар улмылан кӧра йӧдым мален кертын огыл, тыгай годым монастырьыш кайыме нерген шонкален шинчен. Латныл ияшыж годым Ярославльысе чодыраште кумал илыше монах-шамыч деке каяш лектын, но корнышто тудым кӧдырчан кугу йӧр авырен. Тудын шонен пыштымыжым Юмо ок суапландаре манын, рвезе мӧнгеш пӧртылын. Семинарийым тунем лекмыж годым оценкыж дене тудо тунемше-влак тӱшкаште кумшо верыште лийын, сандене тудлан вес фамилийым – Зерцаловым – пуэныт.

ЎНГЫШЫЛЫК ДА ПОРЫЛЫК ДЕНЕ ТЕМШЕ АЧА

Алексей икмыняр жап Казенный Палатыште служитлен, яра жап годым святой верлаш паломник семын коштын. Латкандаш ияш Анна шӱжарже дене пырля Сергей Радонежскийын мощыж деке миеныт, тушеч Хотьковыш каеныт. Тысе обитель ден сылне вер Алексейлан пеш келшенит, да тудо Анналан тышке илаш толаш темлен. Аваштын благословенийым налкеме, шӱжарже тыгак ыштен. Илен-толын, изаже тудым Шамордино монастырьыш кусарен. Анна тушто Августа лӱм дене схимонахиня лийын да, изажын колымекше, эше вич ийым илен.

Казенный Палатыште ыштен налке пашадарже дене Алексей ача-аважлан да уло ешыжлан полшен, нунын деке чӱчкыдын толеден, ласка кумылжо дене чылаштын чоныштым куандарен. Шкеже монах илыш нерген шонен, паша деч ончыч черкыш эр службыш коштын, священникын лудмыжым сайын колаш манын, лишнырак шогаш тыршен. Но ойго йол йымалнак, маныт: паша верыштыже икмыняр ег туберкулез дене чот черланен, нунын коклаш Алексеят логалын. Тунам ты черым эмлен моштен огытыл. Черым сеген керташ манын, самырык рвезе эре Юмым сӧрвален, пареммекыже, монах лияш сӧрен. Икмыняр жап гыч йолташыже-шамыч коленыт, а тудо паремын.

Тыге 29 ияш Алексей Оптине монастырьыш толын. Тудым преподобный Моисей йӧратен вашлийын, шкеак кумалаш туныктен да, «шочшетым пеш сай корныш колтенат» манын, аважым моктен. Монах лияш ӱп пӱчмӧ йӧлам эртымыж годым рвезылан Анатолий лӱмым пуэныт. Ынде тудо Святой Шӱлышын чыла порылыкшо дене темше монах лийын. Старец Макарий мыскара йӧре тудым «пеш кӱкшӧ» манын, тыге кап кӱкшӧштым веле огыл, а эн чотшо духовный кӱкшӧштым палдарен. «Тудлан могай виян молитва да Юмын могай кугу порылыкшо пуалтын, тыгайже тӱжем молитвенник коклаште иктылан веле пуалтеш», – ойлен тудын нерген батюшка Амвросий Оптинский.

Анатолий ача кап черым веле огыл, духовный черымат эмлен. Мо лийшашым ужын моштен да нелылыкым сенаш ласкан туныктен. Ондаден моштыдымо улмыжлан кӧра чылаштан ӱшанен, чояланыше-шамычым чытен кертын огыл, тидын нерген вик ойлен. Ойган ег-шамычым чот чаманымыж нерген мут дене каласен мошташ лийын огыл, вет тудо шке чонжым луктын пуаш

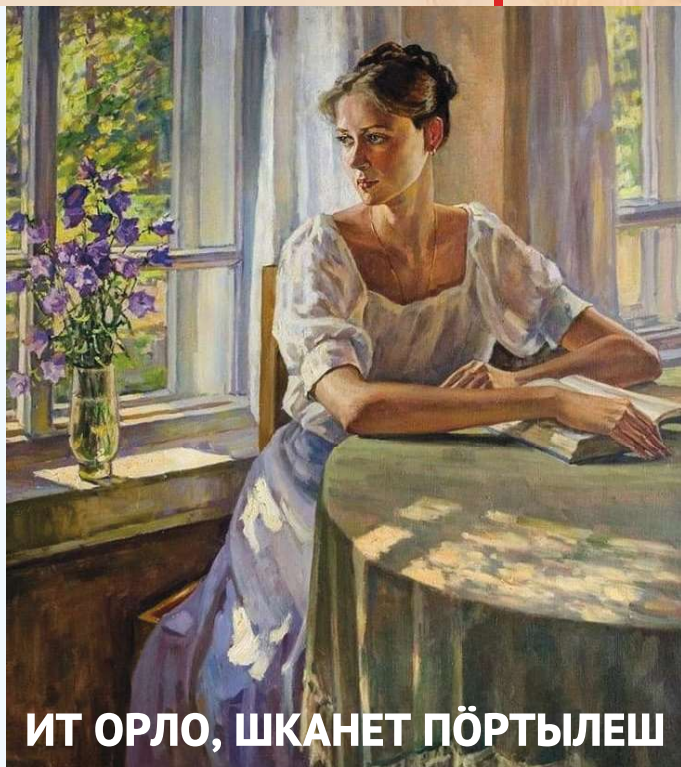
ямде лийын. Кажне егым эн лишыл родо семьи вашлийын, полшаш тыршен, öрыктарыше чудым ыштен. Христосын йöратымашыж дене темше Анатолий ача Юмын литургийым служитлен гын, мландымбалысе айдеме семьин огыл, а суксо семьин койын.

Колымыж деч ончыч, 1893 ий 15/28 декабрьыште, тудо иеросхимонах лияш үп пүчмö йўлам шолып эртен, тидым духовникше – Геронтий ача – да эше икмыняр эн лишыл енге гына паленыт. Тидын деч вара кужун илен огыл, вет пеш черле лийын, икмыняр тылзе креслыште веле шинчен. Южгунам тудым ўгынчыш кучен да кум кече дене орландарен. Чот йöсланымыжым пален, кеч изиш да лыпландараш шонен, Иоанн Кронштадтский тудлан чаманымашан телеграммым колтен.

Анатолий ача святой Евангелийым эре лудын, поснак Иоанн деч Поро Уверын 14 ден 15 главаштым лудаш йöратен. Шкеже Григорий Богослов ден апостол Иоанном кугун пагален, эше Архистратиг Михаилым да святой ўдыр Варварам чот жаплен, йöсö лийме годым нуным полшаш ўжын. Шамордино обительысе монахиня-влак тудым ончаш полшеныт, эре кумалыныт. «Юмо мемнам ок кол ала-мо?» манын, öпкелен ойлымыштлан Анатолий ача тыге вашештен: «Господь кече дечат ала-мыняр пачаш волгыдо, тудо тендан кумалмыдам колеш. Но мыланна мо пайдале, Юмо тудым ышта». Колымыж деч тылат пеле ончыч тудо Шамордино монастырьым Юмын Аван «Знамений» иконыж дене суапландарен.

1894 ийыште, Господь Иисус Христосын Шочмо кечынже, тыгак Тудын Тынеш пуримо да Юмо Кончымо кечын Анатолий ача кынен кертын огыл, моло-влакын черкыш кайымыштым ужын, шкенжым сулыканлан шотлен ойлен. Шке духовный шочшыжо-влакым пытартыш кечыже марте туныктен, лыпландарен. 25 январь/7 февральыште колымыж деч вара нунулан омеш кончен, эмлен да сулыкыштым касараш күлмö нерген шижтарен. Помыжалтмекышт, нунышт пареммыштым шижыныт.

1996 ийыште Анатолий ачам Оптине пустыньын пагален шарныме святой ликыш, а 2000 ий август тылзыште Руш Православный Черкын Архиерей соборжо тудым уло Черкын пагален шарныме святой ликыш пуртеныт. Тудын мощыжо ты монастырьын Владимирский храмыштыже аралалтеш. Ёнгышылык да порылык дене темше тиде святойын полишыжым йодаш кызытат шуко калык толеш.

ИТ ОРЛО, ШКАНЕТ ПÖРТЫЛЕШ

Мыйын йолташ ўдырем изиж годым полиомиелит чер дене черланыме деч вара окшак лие. Мыняре орланымашым, игылтмашым чытен, шоналташат шучко. Но тидым шотыш налде, тудо капкыл денат, сын денат, а тўнжö көргö чон дене моткоч мотор, сылне лийын.

Кушкын шогалмекыже, тудлан шуко рвезе шке чонжым почын. Нунын коклаште Гурам лийын. Тудо Аним уло чон дене йöратен шынден. Аниланат рвезе келшен, но самырык егын родотукымжо тореш лийыт манын, лўдын.

Икана Гурам ешыжлан Аним шкаланже пелашлан ойырен налмыж нерген ойлен. Тидлан аваже тугай тумам нöлталын. «Окна гыч тöрштем» манын, уремыш шоктымеш кычкырлен. «Тый мыйын тыгай мотор рвезе улат, а марлан окшакым налнет?! Мыйын колымекем гына тиде лиеш!» – эргыжым чарен. Тыге толашен, Гурамын аваже шке шонымашышкыже шуын: Гурам Аним марлан налаш шонымыж деч йўкшен.

Жап эртен. Гурам аважын муын пуымо ўдырым марлан налын, Аниат шке пиалжым муын. Тудо сай ешым чонен, сай пелаш, йöратыше ава лийын. Ава лийшыже Аним шке ўдыржö гаяк йöратен, пагален. Кок тылзе ончыч Анин аваже йолжым пудыртен, эмлымверыш логалын. Ме чыланат кертме семьин полшенна, черле пелен шинченна.

Тиде палатыште пошкудо койкышто самырык ўдырамаш киен. Йочам ыштымыж деч вара кутанлужым операцийым ыштеныт улмаш, но йол сайын тöрланен огыл, сандене самырык ўдырамаш ўмырешлан окшак кодын. Вес кечын туддек пелашыж ден ава лийшыже толыныт. Ме толшо-влакым ужын, öрмалгышна. Вет тиде Гурам ден аваже лийыныт. Тиде гана Гурамын аваже, Аним ужын, туддеч прощенийым йодын.

«Несвятые святые. Православие» сайт гыч
Лидия АЛПАЕВА кельштарен

ЮМЫН АВАН ЫРЕСЛЫМЫЖЕ

Кодшо курымын 80-ше йлаштыже шке салтак порышым Афганистаныште шуктышо Виктор Михайлович Чередниченко каласкала:

– Афганистаныш 1984 ийыште логалыым. Тиде деч ончыч парашютист-влакын курсыштым эртенам, вара Фергана олаште (Узбекистан. – ред.) ВДВ-ын учебный полкшын 7-ше разведротыштыжо кум тылзат пеле служитленам. Тушеч мемнам, кандаш разведчикым, ик ий ончыч гына лукмо Т-62Д танк-влак дене пашам ышташ тунемаш колтышт. Умбакеже – Кабул. Тушто ВДВ-ын 103-шо дивизийжын танковый батальонышкыжо логална.

Йот мландыште Юмын полышыжым эре шижынам. Палем: тиде авамын кумалмыж дене мылам тыгай польш лийын. Изием годым авам пöлемышкына пура да акам ден когыньнам ыресла ыле. Акамже школышто комсорг лийын, сандене эре торешланен, а мылам тиде келшен веле: чонемлан моткоч ласкан чучын. Афганистаныш кайымым деч ончыч авам мылам кагазеш возымо молитвам пуыш. Тудым тачат аралем.

Шуко гана илымаш да колымаш коклаште коштмо, но кок случайым каласенак кодем. Ик ганаже Вардагыште Петр Кораблев ден когыньнам кишлакым тергаш колтышт. Омсам шүкальым

– тукылымö. Чолга десантник семын иканаште чумал почнем ыле, но кокымшо ганалан гына омса лектын возо. Да воктенемак шылт-шолт шоктыш. Тиде йүкым мый дечем ныл метр коклаште шогышо йолташемат колын да, умбакем тöрштен, мыйым могыржо дене петырыш. Пудешталтме йүк шергылте...

Кокымшо ганаже чынак Юмын Ава утарен кодыш. Тидым мый уэш-пачаш пенгыдемден кертам. Лийынже тыге. 1986 ий 9 майыште дивизийышкына Иосиф Кобзон толын ыле. Концертше мучашлалтмеке, мый сценыш лектым, кидшым кормыжталым да панамым пöлеклышым. Микрофоныш тудо каласыш: «Совет Ушемыште концертшыкчем логалыда гын, «Кабул» паролышым каласыза – тендам яра пуртат». (Тиде артист мутшым арам огеш кышкылт, чынак, латвич ий эртымеке, тиде пароль дене концертшыкже логалыым.)

Концерт деч вара палаткышке пöртылна, гитарым шоктен, мулен шинчылтна... Мый кок ий служитленам, но мөнгö эше огыт колто – партбилетым вучем. А тудыжым, кузе палыше-влак каласышт, августышто гына колтышаш улыт. Тиде жапыште палаткыш полкысо политотделым вуйлатышын алмаштышыже капитан Яренко пурыш. «Виктор, – манеш. – Тыгай паша... Сарыш каена, кок дембель кўлеш». «Капитан йолташ! – манам. – Дивизийын командирже Павел Грачев дембель-влакым кодаш кўштен». (Молан тыге лиеден – умылтарен ом керт, но заданийыште ала-молан лач дембель-влак коленыт. Мутлан, землякем Саша Корниенко 10 апрельыште аважлан «18 апрельыште мөнгыштö лиям» манын серышым возен, а тудым тиде кечынак сарыш налыныт. Шүмышкыжö осколко логалын. Серышж деч ончыч мөнгыжö колотка миен шуын...)

Капитан каяш тарваныш. А кө Афганистаныште служитлен, тудо пала: тушто кажныжын авторитетше лийын. Иктаж-кө черле улмыжо, але эше иктаж амал дене сар деч шылаш төча – тыгайым огыт пагале. Сандене капитанлан кычкыралыым: «Операцийже кушто эрташ тўналеш?» «Землякетын колымо верыште, Чирикарыште», – вашештыш тудо. «Мый каем», – манам. Кокымшо енге Белоруссий гыч Саша Санникович лие.

1986 ий 10 гыч 11 май йүдым омым ужам: авам «Волга» машинаште акам дене пырля кудалеш. Почешыже кычкырен куржам: «Авай! Авай!..» А тудо ок кол. Трук керылт камвозым, шүргем дене асфальтыш лупшалалтым. Вүр урын йога... Помыжалт кайышым, шагатым ончалыым – 3 шагат эр. Ушышкем шонымаш керылте: «Тиде мыйын пытартыш сарем лиеш...» Но тунамак вес шонымаш волгалте: «Кузе чот авайым ужнем!»

Тиде жапыште палаткына лўнгалте, чытырналте, эсогыл ала-молан могырем шергылт кайыш. Палаткыш шемалге-чалка тўсан вургемым чийыше монахиня пурыш. Тугай йытыра – каласен мошташат ок лий. Моторлыкшо көргыж гычак волгалт лектеш. Шыма, йöратымаш дене темше... Пелештыде, воктекем лишеме да авам ыреслыме

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	1	2	3

🟡	- пища с растит. маслом	🟠	- разрешение на вино
🟢	- пища без растительного масла	🔴	- воздержание от пищи
🟣	- разрешение на рыбу	🟡	- сплошные седмицы
🟤	- скоромная пища без мяса	🟢	- постные дни
🟥	- разрешение на икру	🟠	- особое поминовение усопших

1 – Преподобный Макарий Великий ден Ефессын святительже Маркын кечышт. Святейший Патриархше Кириллым троныш шындыме кече.

2 – Преподобный Евфимий Великийын кечыже.

ФЕВРАЛЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

4 – Руш Черкысе новомученик ден исповедник-влакын погынышт.

6 – Петербургысо поро пиалан Ксения аванан кечыже.

7 – Святитель Григорий Богослов ден Киевысе священномученик Владимираын кечышт.

9 – Святитель Иоанн Златоустын кечыже.

11 – Священномученик Игнатий Богоносецын кечыже.

12 – Василий Великий, Григорий Богослов, Иоанн Златоуст святитель-влакын кечышт.

15 – Господь Иисус Христосым Вашлийме (Сретенье) пайрем.

16 – Апостол-влак дене төр улшо Николай Японскийын кечыже.

Марий кундеммысе священномученик Адриан Троицкийын кечыже.

18 – Святитель Феодосий Черниговскийын кечыже.

Юмын Аван «Илышыште йомшо-влакым Кычалше» иконыжын кечыже.

25 – Москон святительже Алексейын да Юмын Аван Иверский иконыжын кечышт.

семянак ыреслыш. Мый шинчашкыже ончем, тудо мыйыныш онча. Кокымшо гана ыреслыш. Пурла велне Костя Шевчук мала. Мый лүдмем дене тудым кынеташ төчем: «Костя... Кынел, Юмын Ава толын!» Тудо шинчажым почо, но нигөм ыш уж. «Воч, мале, – манеш. – Эрла тылат сарыш кайыман». Удырамаш изиш шогышат, кумшо гына мыйым ыреслыш. Вара палатке гыч ийын кайыше гай лекте. Мый умылышым: илыше кодам. А пел шагат гыч мыйым кынетлышт...

Колоннышто 40 технике ыле. Чирикарыш пурышна. Трук чонемлан пеш йöсын чучо. «Мо-гынат лийшаш» манын шоналтен гына шуктышым – ончыл ден пытартыш машина-влакым пудештарышт. Мемнам кишлак коклаш ишышт. Коктын коленыт, кок ег сусырген. Нуным нангаяш манын, раций дене вертолетым ўжыктышна. Вертолет поселко покшелан шинче, но тиде жапыште адак шўмем шуралтыш. Танкын командирже улам гынат, зарядатлышын верышкыже писын пурен шинчым. Наводчиклан кычкырем: «Пушкым вертолет шинчыме верыш викаре!» Тиде жапыште вертолет нөлталалташ тўнгале, ужам: ўмбакеже тушманын ДШК-жым (крупнокалиберный пулеметым) викарыме. «Огонь!» – кычкырем. Вертолетым пудештараш ышна пу: ДШК-м ончылтышна, ниможат ыш код. Ончем – пурла вечын душман гранатометшым мемнан танкыш викарен. Тиде чылажат ала-могай пычырик татыште ышталте: мый куроком туддеч ончыч темдал шуктышым. А вараже тугай лўйкалымаш тўнгале: кушто душман, кушто шкенан-влак улыт – умылашат огеш лий! Тиде бойышто чыла боекомплектым лўен пытаренна ыле...

Эрдене частыш пöртылна. Мый декаем дивизий командирын алмаштышыже Бочаров лишеме: «Эргым, мый чыла ужым. Фамилиет кузе?» – «Старшина Чередниченко, 3-шо рото». Вачем гыч вўчалтыш да кайыш.

Вес кечын Саша Санникович ден когыньнам дивизийын политотделышкыже ўжыктышт, кидышкына партбилетым кучыктышт да вигак

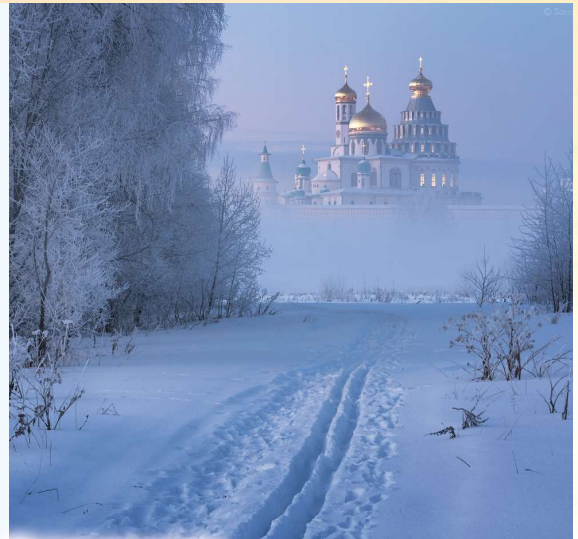
Совет Ушемыш колтышт. 1986 ий 13 майыште мый мөнгыш миен шуым, авамым ужым... Туддене Владимирский соборыш кайышна. Николай ача ўмбакем ончале да каласыш: «Эргым, шарне! Илыше пöртыл манын, ават кок ий почела кажне кечын черкыште, сукалтен шинчын, Юмын сөрвалыш». Лач тунам умылышым: аван молитваже тамык пундаш гычат утарен луктеш.

Черкыште мый Афганистаныште ужмо Юмын Аван сўретшым пеш кычалыым, но шым му. Авам дене эше пеш шуко черкыш миенна, но Тудо нигушто лийын огыл. 1992 ийыште духовником Роман ача мыйым Афоныш каяш благословитлыш... Черке көргыштö шогем, пычкемыш, йырым-ваш сорта-влак йўлат. Вуем савыралыым, а тушто палаткышкем пурымыж годымсо гай вургеман Юмын Ава шога! Шижде, ончыланже сукалтен шинчым, шинчавўдем йорге йога. Мый пеш пенгыде лийынам, нигунам шортын омыл, а тыште нигузе чарнен ом керт! Лач ты татыште шўмемым чоткыдын авырен ашныше пенгыдылыкем шелын кайыш, көргышкем волгыдо пурыш... Кынелыым, «Авай!» манын, юмогам өндак кученам. Тудым колтымем шуын огыл. Шкаланем туге чучын, пуйто мый шукертак йомдарыме авамым муынам. Тидым ужын, Афонысо Пантелеимон монастырьын священникше Макарий ача мыйым шке кельышкыже нангайыш да тиде юмога дене благословитлыш...

Афганистаныште идалыкат пеле служитлымаште мо-гына лийын огыл, эсогыл фугасеш да танклан шындыме минеш вич гана пудешталтынам. Тыгайым илен лекташ пеш неле. Вуй пенгеш, пылышыште шўшка, нимом ойлен от керт, укшинчыкта. Но тый илыше улат... Умылет: ала-көн кидше тыйым утара, ала-могай вий илыше кодаш полша. А тиде аван кумалмыж дене Юмо полша. Тиде польшлан көра мый да шуко рвезе илыше кодынна. Мый православный верам деч нигунам ом коран. Моло-влакымат Юмылан ўшанаш ўжам, вет Юмо – тиде Чыла!

Сергей Галицкийын «Из смерти в жизнь» книгаж гыч

КУАНЕН ЧИЯЛТЕНА

- Почешыже каяш,
- Кузе луман эрдене
- Пустангше корнышто тый от уж нимомат.
- Но улшо чон шижмаш,
- Йўла кеч пырче дене,
- Муэш тудлан гына пўралтше корнымат.
- Ёшаныше лияш?
- Ёшан лийшаш эреак.
- Кузе уке гын мландывалне илиман?
- Лўдде гыч нангаяш
- Мом пуымым. Ойленак:
- «Ит лўд, ёшане лач, Серлагыше улам».
- Йўратыше мемнам!
- Тудлан лийшаш чон муро.
- А ме коклан воктенсымат шўкалына...
- Куанле кумылнам,
- А шўлык лийже уто,
- Йўратыме енган эрлат пўлеклена.

Виктория МАТВЕЕВА,
Морко район

Ик ўдырамаш омым ужын, пуйто кевытыште Юмо Шкежак ужален шога.

- Господь, тиде Тый улат? – йодеш ўдырамаш.
- Мый.
- Кевытыштет мом ужалет?
- Чыла.

- Тугеже мый тазалыкым, пиалым, йўратымашым, сенгымашым да шуко-шуко оксам налап.

Юмо кевыт кўргыш сатулан пурен кая. Ик жап гыч Тудо изи кагаз коробкам луктеш да ўдырамашлан шуялта.

- Тыште чыла? – ўреш налше ег.
- Чыла, – шыргыжалеш Юмо. – Мыйын кевытыштем нўшмў гына ужалалтеш, пален отыл мо?

"ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК" МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Заказ №

Журнал лекме жап - 02.02.2024 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «ООО ИПФ «СТРИНГ» 424007, Россия, Республика Марий Эл, г. Йошкар-Ола, ул. Строителей, 95, помещение 12-12А корпус 101А».

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224-ше пўлем.

Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Тўнг редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.Н. Таныгина, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлў лийын кертыт. Серыш-влак мўнгеш огыт колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**

